

„MAGYAROK ISTENE, TEKINTS E SZÉP NÉPRE”

Szólnak a harangok. A dallamos hangfoszlányok a falu határáig, egészen a megfeszített Krisztus szobraig elhallatszódnak, s itt végül egy hatalmas nyárfa árnyékában pihennek meg. A virágillatú fuvallat tán még megszzebbre is elröpítené a falu felől érkező harangszó „kódolt üzenetét”, de útját szegi a sárgarigók és gerlicék hangos szavú tavaszköszöntője.

Egy bácskai kis település neve, Nemesmilitics olvasható az út szélén árválkódó helységnévtáblán. A magyar nyelvű feliraton kívül az állami nyelv kockabetűi jelzik, hová is érkezett az ide ellátogató kedves vendég, vagy csupán átutazó idegen. A táblát elhagyva, a harangszó nyomát követve, orgonabokrok mutatnak utat a falu központja felé. Hirtelen friss szénaillat lengi be a tájat. A falusi levegő tömény esszenciája szinte megrészegeti az embert. Az úttól néhány lépésnyire görnyedt hátú, öreg bácsika gépies mozdulatokkal szénát gereblyéz. Mellette egy fekete, bozontos szőrű puli mélyen a fűbe lapulva, szúrós tekintettel figyel. A megfelelő pillanatra vár, hogy eszeveszett hancúrba kezdhessen a vele incselkedő, s a közeli meggyfa lombjai közé rejtőző tejes szájú, egérfaló játszópajtással.

– No, Jézus segíj! – sóhajt fel a gereblye nyeléhez támaszkodó idős ember, s közben szürke, viseltes kalapját földre hajtja, s egy hirtelen mozdulattal kabátujjába törli a homlokán gyöngyöző veritékcsöppeket. Aztán széles mozdulatokkal keresztet vet, mert hiszen így illik, ha harangoznak a faluban.

– Ez nálunk faluhelyen így szokás, erre még szegény, megboldogult nagyapám tanított, Isten nyugosztalja. No de elég is lesz mára a munkából, mert hát jóból is megárt a sok – mosolyodik el a szelíd tekintetű, ősz hajú, hetvenes éveiben járó HORVÁTH ISTVÁN. – Az biztos, hogy nem halottra csendítenek, nem is esti vecsernyére, de ítéletidő sem közeleg, hogy széjjel kéne kergetni a jeges viharfelhőket – magyarázza elgondolkodva, feje búbját vakarászva Pista bácsi.

Hétfő van, délután öt óra. A falusi emberek ilyenkor, tavasszal szinte ki sem látszanak a sok munkából, hiszen akad tennivaló bőven a kertekben, a gyümölcsösökben, no meg odakinn, a határban is. Most mégis elvéte lehet csak traktorzúgást hallani. A főutca két oldalán akác- és vadgesztenyefák. Néhány ház előtt csöppnyi virágoskert, tele tulipánnal, nefelejccsel, árvácskával. Egyik-másik ház előtt rozoga pad, ócska kis tákolmány. Ülnek is rajta szép számmal, mert hát jólesik az édes semmittevés egy nehéz, dolgos nap után.

A templomhoz közeledve, ami éppen a falu központjában van, egyre több emberrel lehet találkozni, és mind erőteljesebbé válik a harangok zúgása. A verőfényes, áprilisi napsütésben ünneplőruhás emberek sietnek a templom felé. A környékbeli utcákból népviseletbe öltözött tizenéves fiúk és lányok kisebb-nagyobb csoportjai közelítenek. A templommal szemközti ház ablakában, egy félrehúzott függöny mögül kíváncsi tekintet fürkészi, vajon mi történhet a faluban. Az idős szerb asszony, saját kíváncsiságát nem titkolva, az ablakpárkány szegélyén áthajolva kérdezetgi a járókelőket.

– A szárnyas keresztet hozzák, és ez egy magyar ünnep – érkezik a rövid válasz, s a válaszadó gyors léptekkel tovább is siet. – Nincs időm részletesen elmagyarázni, meg amúgy is nehezen értené meg ezt a dolgot egy jöttment „izbeglica” – dünyögő halkán az ötven év körüli asszony, MÁTYUS JULIANNA, miközben tekintetéből mély megvetés olvasható ki.

– Tavaly éppen május elsején ért ide a kereszt, akkor nem sokan jöttek el a templomba, alig voltunk néhányan, pedig nagyon szép és megható volt az ünnepség. Azt hiszem, sokan nem is tudtak a kereszt érkezéséről, meg arról sem, hogy mi is ez valójában, de úgy látom, az idén már többen leszünk! – mondja elégedett mosollyal a helybéli asszony.

Az akácfaék ölelő gyűrűjében Mária Terézia korabeli, barokk stílusú templom áll dacolva a századokkal, s eszméikkel. Hatalmas, égbe ívelő tornyán a fémesen csillogó kereszt csaknem a bárányfelhők talpát csiklandozza. A templomkertben emberek sokasága. Vannak, akik tétován ácsorognak, tanácstalanul báméskodnak, mások beszélgetnek, egymás fülébe sugdosnak, de mindannyiuk tekintetében ott ég a kíváncsiság olthatatlan szikrája. Meglepően sok a gyerek és a fiatal. Ezért igencsak jól megfér egymás mellett a modern miniszoknya és az alsószoknyás, virághímzéses népviselet, na meg a trendi, feszes csípőnadrág és a széles lenvászomból készült gatya. Tarka színfolt ez a falusi lét szürke egyhangúságában.

– Azonban nem véletlen, hogy ezek a gyerekek, szüleik és nagyszüleik ilyen szép számban jöttek el és vesznek részt ezen az ünnepségen, hiszen a helyi Németh László Művelődési Egyesület kitarató, fáradhatatlan szervezőmunkája révén mozgósítani igyekezett a falu apraját-nagyját – meséli *Stefkó Géza*, a nemesmiliticsi magyar kultúregyesület elnöke. – Hatalmas volt a lelkesedés, az öröm és a tenni akarás, amikor megtudtuk, hogy az Árpád-házi szárnyas kereszt immár másodszer választja stációjául falunkat. Ezért felkértük a helyi általános iskola diákjait, a cserkészeket, a művelődési egyesület tagjait, ezen belül a néptáncosokat, a színjátszókat, a versmondókat, népdalénekeseket, hogy lehetőség szerint vegyenek részt

az ünnepi műsorban, a kereszt fogadásakor – mondja a kissé ősz halántékú, vasalt nadrágot és elegáns barna kabátot viselő középkorú férfi.

– Ez az a szárnyas kereszt, amely a magyar nemzet egységének és összetartozásának szimbólumává vált 2004 decemberét követően – szólt közbe határozott komolysággal egy öltönyös fiatalember, TARR ANDRÁS. S mint kiderült róla a művelődési egyesület elnökségi tagjaként alázatos munkájával és szerepvállalásával nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a nemzeti jelvény eljuthasson Nemesmiliticsre.

– Megható volt látni azt az igyekezetet és szeretetteljes összefogást, amely falunkat jellemezte az utóbbi időszakban – veszi át ismét a szót az egyesület elnöke. – Fontosnak éreztük, hogy az itt élő magyar emberek tudomást szerezzenek a szárnyas kereszt létezéséről, s annak valós üzenetéről. Nem tagadható a tény, hogy hatalmas csalódást okozott mindannyiunknak a 2004. december 5-ei népszavazás eredménye – mondja szomorúan, a homlokát ráncolva. – A vándor, szárnyas kereszt eszmei mondanivalója révén igyekszik enyhíteni a kisebbségi létbe kényszerült magyar emberek fájalmát. Ezért érezte szívügyének és fontos feladatának a magyar művelődési egyesület vezetősége, a helyi plébános, EGEDI ANTAL, illetve az egyházközségi hívek egy része, hogy minél több ember számára ismertté tegye a szárnyas kereszt történetét, híret vigye, vigaszt nyújtson, s erőt adjon a nemzeti tudat megtartásához.

A harangok lassacskán elhallgatnak... A templom előtt népviseletbe öltözött, iskoláskorú gyermekek tűnnek fel. Kezükben citerát fognak és magabiztos mozdulatokkal leteszik a már előre elkészített fehér damasztterítőre. A gyerekeket a tanító nénijük, SZABÓ MÁRTA is elkísérte, aki külön aktivitásként citerázni tanítja a kis növendékeit, s ebben a férje, SZABÓ JÁNOS is a segítségére van. Elmondásuk szerint rendkívül fontosnak tartják, hogy a gyerekek a mai modern technika vívmányai mellett, a számítógépen és a mobiltelefonon kívül más, hagyományos értékeket is megismerjenek, mint például a régi gyermekjátékokat, kézműves foglalkozásokat, a néptáncot és a népzeneét is.

– Mivel az iskolai tananyagból hiányoznak az említett, számomra oly fontosnak tartott dolgok, ezért vállaltam el többek között a gyerekek citeraoktatását – meséli lelkesen a fiatalos külsejű, negyven év körüli tanító néni. – Véleményem szerint már egészen kiskortól igen fontos lenne a nemzeti öntudatra való nevelés, hogy majd később, felnőtként büszkén vállalják nemzeti hovatartozásukat. Ezért érzem örömtelinek és rendkívül hasznosnak a gyerekek jelenlétét az ilyen jellegű rendezvényeken. Számukra a mai nap egy fellépési lehetőség, egy olyan alkalom, ahol fontosnak érezhetik magukat, megmutathatják, mire képesek. A

gyerekeknek az itt történő események mondanivalója talán nem teljesen érthető, de számukra ez egy rendhagyó történelemórának is tekinthető – mondja elégedett mosollyal a tanító néni, s közben apró kezét idegesen tördeli. – Jaj, mindig rettentően izgulok értük! – suttogja alig hallhatóan, és szeretetteljes pillantással a gyerekek felé néz. A kis növendékek déldunántúli népdalokat citeráznak. Csöppnyi ujjai alig látszódnak ki a hosszú, bőven szabott fehér ingujj alól. A templom parókiája felől egy hatalmas magyar zászló tűnik fel, mögötte fehér és bordó színű lobogókat lenget a szél, amelyre a Szűzanya alakja van ráfestve.

– Jönnek, jönnek már, itt vannak! – hallatszik az izgatott seppelés. A zászló, s az egyházi lobogók mögött népviseletbe öltözött lányok szapora léptekkel a templom bejárata felé igyekeznek. Egyikük hófehér, hímzett kispárnát tart a kezében, erre nemzetiszínű szalag van terítve, melyet középen a falu nemesi címere díszít. Utánuk sorakoznak a kis néptáncosok. Ők a Németh László ME legifjabb tagjai. Egymás kezét fogva haladnak a menetben. Arcuk csak úgy ragyog az örömtől. A kislányokon hímzett ingblúz és piros szalaggal díszített kisszoknya. Hajuk fonatba fésülve, pántlikával megkötve. A kisfiúkon széles vászoning és földig érő bő gatyka.

– Most varrattuk a ruháikat, azért viselik ilyen büszkén s boldogan – magyarázza MÁTYUS LÍVIA, a kicsiknek néptáncot oktató, vékonyka fiatalasszony.

Az óvodások is itt vannak a menetben, őket az óvo nénijük kíséri. Kezükben egy-egy szál orgonát visznek, s tágra nyílt, kerek szemekkel próbálják megérteni, hogy mi a csuda is történik velük. A menet végén zöld egyenruhás, cserkészkendőt viselő fiatalok lépkednek. A zászlóvivő, mint aki tudni véli a ceremónia pontos menetét, hirtelen megáll, és várakozó tekintettel néz a tömeg felé.

– Nézzétek, ott van, ott hozzák a keresztet! – szólal meg egy hang. Ebben a pillanatban még a citeraszó is elnémul. A jelenlévő sokaság meghatódva, földbegyökerezett lábbal áll, s közülük sokan könnyes tekintettel néznek a magasba emelt jelképre. A fából készült, mívesen megfaragott nemzeti erekllye, íme itt van, ebben a nyugat-bácskai kis faluban, ahová a magyarság számára a remény és az összetartozás üzenetét hozta el. A Nemesmiliticsről mintegy 45 kilométerre fekvő Doroszlóról érkező küldöttség, a polgármester és az őt elkísérő egyházi személyek hozták el ide a szárnyas keresztet. A menet lassú, óvatos léptekkel halad a kockakövekkel kirakott keskeny úton, egyenesen a templom irányába.

– Szállj, szállj, sólyom szárnyán, három hegyen túl... – hangzik a jól ismert, szívbemarkoló dallam, miközben a Doroszlóról érkező ünneplő-

ruhás emberek a templom bejáratához érve, oda, ahol a magyar zászlót lengeti a szél, átnyújtják a szalagokkal gazdagon díszített vándorkeresztet, illetve a hozzá tartozó zarándokkönyvet.

A nemzeti jelképet egy vékony testalkatú, szikár, negyven év körüli fiatalember, BAGI ANDRÁS, veszi át, aki saját elmondása alapján nagyon megtisztelőnek, s egyben meghatónak érzi a feladatot, hiszen számára mindig is nagyon fontos volt a nemzeti öntudat vállalása. Magyarságáért minden időben kész volt kiállni, még akkor is, amikor úgymond, nem volt ajánlatos.

A zászlókkal, lobogókkal tarkított körmenet, élén a szárnyas keresztel, elindul a templom megkerülésére. Útjukat hangos harangszó kíséri. A jelenlévők közül sokan csatlakoznak az egyre duzzadó csoporthoz és összekulcsolt kézzel, átszellemült tekintettel követik a kereszt útját, s közben ajkuk imát mormol.

A templom hideg, kopottas márványkövére lépve az ember úgy érezheti, mintha egy másik dimenzióba kerülne, amelyben képes megszűnni az idő és a tér fogalma. A sötét, ódon falak között megbúvó évszázadok a kíméletlen, olykor gyászos idők nyomairól mesélnek „angyali hangon”, néma sokatmondással. A pókhálószerű, imitt-amott erőteljes, mély repedések a múlandóság hideg valóságát zúdítják ránk. Valaki elköhinti magát, s egy szempillantás alatt véget ér az illúzió. A padok között csak néhány idős embert lehet látni, ők idebenn várják, hogy a körmenet a templomba érjen. A Szűzanya fehér márványszobra előtt térdre roskadt, feketeruhás öreg néni. Kezében egy aprócska gyertyát szorongat, amely piros-fehér-zöld színű szalaggal van átkötve. Gondosan meggyújtja, s remegő kézzel, alázatos tekintettel a szobor elé helyezi. Ősei nyelven, magyarul kéri az Úr és a Nagyasszony közbenjárását.

– Magyarok Istene, tekints e szép népre, kik hozzád sóhajtunk e siralomvölgybe – csendül fel a népies egyházi ének. Közben a templom üresen tátongó padjait csendes léptű emberek sokasága tölti meg. A szárnyas kereszt az oltár elé kerül. Az egybegyűlteket a helyi plébános, EGEDI ANTAL és VEREBÉLYI ÁRPÁD gombosi tiszteletes köszönti.

– A madárdalos április nem csupán rügyeket fakasztott, de reményt is érlelt, mely ma, ezen a csodálatos délutánon, ünneplőbe öltözteti mindazok lelkét, kik nyitott szívűek, a jóra és Jézus szavára megbocsájtásra készek. A remény, a szeretet jelképeként kelt útjára a szárnyas kereszt, amely a feltámadott Krisztussal való szövetségünket és magyarságunk együvé tartozását hirdeti. Az Árpád-kori motívumú szárnyas kereszt magába foglalja a húsvét (kereszt), illetve a pünkösöd (a szentlélek, a szárny) szimbolikáját is – magyarázza nyugodt, határozott hangon Egedi Antal plébános.

A szószerkezet lépve a Németh László Magyar Művelődési Egyesület képviselőjében Tarr András üdvözlö a jelenlévőket, és elmondja a kereszt rövid történetét.

– A Közép-Kelet-Európában egyedülálló kezdeményezés megálmodói a zamárdi egyházközség és civil szervezetek képviselői – családottságuknak burkoltan hangot adva, amelyet a 2004. december 5-ei népszavazás kapcsán éreztek – indították el nemzetegyesítő missziójára a szárnyas keresztet, hogy az anyaországtól elszakított nemzetrészeket bejárva, csaknem kétezer kilométeres zarándokútjával a magyarság számára a nemzeti újjászületés tiszta vágyát hirdesse. Válaszlépés ez azoknak a politikusoknak, akik önző s lelkiismeretlen politikájukkal megosztani igyekeznek a magyar nemzet egységét, s Trianonra Trianonnal válszólnak – hangsúlyozta Tarr András, és át is adja a szót egy öltönyös úriembernek, GAÁL PÉTERNEK, aki a kezdeményezés részeseként Zamárdiból érkezett.

– A kettős szárnyas kereszt Zamárdiból elindulva első stációjaként Tihanyba érkezett, ekkor még egy egységes egészet alkotva. Nagypénteken a tihanyi kálvária feszületénél vált ketté a jelkép. Ezt követően a feltámadási menet egyik ága Tihanyból nyugat felé halad, Sopronnál keletre fordulva a Felvidéket, Észak-Magyarországot, Kárpátalját köti össze Erdéllyel s végül Csíksomlyóval. A másik ága Zamárdiból dél-nyugat irányba indult el, majd a szlovéniai magyaroktól visszafordulva Baranyán és a Délvidéken, majd az Alföldön át a Maros völgyében lép be Erdélybe, s halad Somlyó felé.

Mint kiderült a nagypéntektől pünkösdig tartó zarándokút végcélja a csíksomlyói búcsú, ahol újra egyesül a kereszt két, egymástól elválasztott része. A bejárt útvonal eszmeileg egy nagy szívet rajzol le a Kárpát-medencében.

– „Nem kértem, anyám, se pénzt, se kenyeret, csak egy csöppnyi mosolyt, egy kis szeretetet” – hangzik fel Bogdán József *Anyám, Magyarország* című verse, melyet a cserkészek soraiból előlépő MÁTYUS ÁKOS szava mély átérzéssel, könnyeket csalva sokak szemébe. A szentmise végén, az áldást követően felcsendül a magyar himnusz, s a jelenlévők felállva, egy nagy kórust alkotva éneklük az „Isten, áldd meg a magyar”-t.

A templom fapadjai lassacskán kiürülnek. Sokan az oltárhoz indulnak, hogy közelebből is szemügyre vegyék a vándorkeresztet. Néhányan letérdelnek, gyertyát gyújtanak, halkán imádkoznak. Megindító az a látvány, ahogyan az emberek könnyes, fájdalommal teli tekintettel simogatják a keresztet. Keserű az érzés, amely hatalmába keríti azokat, akik magyarságukat szívük mélyén, féltett kincsként őrzik. Számukra

nem könnyű a feledés és a megbocsájtás útja. A szárnyas kereszt a magyar összetartozás édes illúzióját hozta el a délvidéki magyarságnak. Persze, igen gyorsan felocsúdik az ember, és pillanatok alatt szertefoszlik az álmokép, amikor az édes anyaország nagykövetségénél magyar vízumért kénytelen kuncsorogni az EU-n kívül rekedt nemzettárs.

Egyesek kamerával, mások fényképezőgéppel igyekeznek megörökíteni ezt a közösséget összekovácsoló, rendkívüli eseményt. Kattognak-villognak a vakuk, kezdetét veszi az oltár előtti pózolás. Persze a díszlet sem mindennapi! A háttérben a hatalmas oltárkép, a magyar zászló és a szárnyas kereszt rendhagyó hármasa.